

Turizm

Rehberliği

Tarihsel Geliřim

Dr. Güntekin řimřek
KTMU@2020

REHBERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

İnsanların yaşadıkları mekanların
dışına çıkma eylemleri her ne kadar
insanlık tarihi kadar eskilere
uzanmakta ise de, turizm rehberliği
grup seyahatlerinin başlamasıyla
tarihsel süreç içerisinde yer almaya
başlamıştır.

M.S. 130 yılında Romalı ziyaretçiler (**İmparator Hadrian ve karısı Kraliçe Sabina**) Nil boyunca yukarıya doğru tekneleriyle yol alarak Mısır hakkında en çok söz söylenen, konuşan heykelini görmeye gelmişlerdir.

Publius Aelius Traianus Hadrianus

Vibia Sabina

Gerek bu gezi gerekse
diğer geziler daima,
dünyanın yazılı
kayıtlara geçmiş ilk
rehberleri olan, **Mısırlı**
Rahiplerin eşliğinde
gerçekleşmiştir.

Dünyada yazılı kaynaklara geçmiş ilk rehberler **Mısırlı rahipler** olarak anılmaktadır.

Ancak, M.Ö. 7. yüzyılda başlayan olimpiyat oyunları organize seyahatlerin başlangıcı olmuş ve beraberinde **turist rehberliğini** de getirmiştir.

Büyük İskender'in Anadolu seferinde ordusuna yol gösteren Likyalı bir rehberden sıklıkla bahsedilmektedir.

M.S. 600 yıllarında Anadolu'da
oldukça yoğun bir trafiğin
yaşandığı ve bu dönemdeki
seyahatlerin en önemli nedenlerinin
askeri, ticari ve dini sebeplerle
yapıldığı bilinmektedir.

Tüm bu trafiğe yön veren ve
Anadolu'yu karış karış bilen
deneyimli rehberlerden
yararlanıldığı, kayıtlarda
geçmektedir.

Anadolu'da doğup büyüyen ve uygarlık tarihinde ilk eserleri veren tarihin babası Herodot, coğrafyacı Strabon ve lirik şair Homeros, bıraktıkları eserlerinde dönemleri hakkında tarihsel bilgiler vermişlerdir.

Tarihsel bilgilerin yanı sıra Anadolu yarımadasını en ayrıntılı şekilde anlatmışlar ve Anadolu'yu baştanbaşa gezmişlerdir. Halikarnas balıkçısına göre bu kişiler, ilk tercüman rehberlerdir ve bu yönleriyle kültür turizminin öncüleri sayılabilirler.

**Cevat Şakir
Kabaağaçlı**

Antik dönemde; ticaretteki artışa,
yol ağlarının genişlemesine,
güvenliğin artmasına bağlı olarak
Anadolu kıyıları da turizmden
ciddi paylar almaktaydı.

Roma İmparatorluğunun en parlak zamanlarında antik Roma yolları ağı 85.004 km. kara yolunu kapsamaktaydı ve 372 bağlantıdan oluşmaktaydı.

Önemli bir turizm merkezi olan
Truva'da turistler İlyada'dan
bölümler okuyan eğitilmiş,
ayrıntıları gözden kaçırmayan
rehberler eşliğinde
gezebilmekteydi.

Ancak genel olarak rehberlik henüz kişinin geçimini sağlayabileceği bir iş değildi ve *rehberlerin anlatımları gerçeklere değil, söylencelere, kulaktan dolma bilgilere dayalıydı.*

Ortaçağ, Haçlı seferleri ile büyük ölçekli kitleesel yer değiştirmelere sahne olur.

1096-1272 yılları arasında, Avrupalı Katolik Hristiyanların, Papa'nın talebi ve çeşitli vaatleri üzerine, (Kutsal Topraklar)

Kutsal kentlere doğru yolculuğa
çıkanların çoğu macera
peşindedir.

Bu tür seyahat organizasyonlarında
ulařım, konaklama, yeme içme,
sınır geçiş hizmetleri, güvenlik,
rehberlik, giriş ücreti gibi çağımızın
tur öğelerinin tümünü ilkel
biçimlerde de olsa görmek
mümkündür.

17.yy'da Grand Tour (İngiltere'den) öğretmenlerin eşliğinde yapılıyor. Üst sınıfa mensup insanlar tarafından belli bir yaşta yapılan ve İngiltere'den başlayıp Roma'da veyahut Napoli'de son bulan kültür gezisi.

18. Yüzyılda Roma'da rehberlerin tamamı İtalyan. 1820'de İtalya'nın Chamonix bölgesinde kırk adet Sulh Hakimliğine bağılı rehber var. İyi gelir elde ettikleri biliniyor.

Küçük çaplı geziler, ancak **Sanayi Devriminin** burjuva sınıfını yaratması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi ile daha geniş boyutlu boş zamanların oluşması sonucunda bir **turizm hareketine dönüşebilmiştir.**

Dönüşümün gerçekleşmesi için **Thomas Cook'un** ilk organizasyonu yapmasına kadar beklemek gerekmiştir.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra **motorlu araçların**, II. Dünya Savaşı'ndan sonra **sivil hava taşımacılığının** gelişimi, uluslararası turizm hareketlerinin artması ve paket turlara ilginin yükselmesi sonucu 1930'lardan sonra **yerel bazda rehberlik eğitimine önem verilmeye** başlanmıştır.

Cumhuriyetin birçok kurumu gibi turist rehberliği de temellerini Osmanlı'nın son dönem uygulamalarından almaktadır. Birçok kurumda olduğu gibi **rehberlikte de zaman içerisinde kavramlar ve yaklaşımlar değişmiş**; daha çağdaş noktalara ulaşılmıştır.

Bizim coğrafyamızda turizm
rehberleri başlangıçta
"**tercüman rehber**" olarak
nitelendirilmekteydi.

Bu mesleğin Türkiye'de çizdiği
kuruluş ve gelişme grafiği olumsuz
başlayan, ama zamanla tatmin edici
düzeye ulaşan bir şirket
bilançosuna benzetilebilir.

Yabancı azınlıklar (**Levantenler
ve Yahudiler ağırlıklı**) ilk
rehberliği yapanlar. Ticarete
yatkınlık ve yabancı dil bilgisi
avantajları var.

Zaman zaman **Osmanlı**
aleyhine yanlış bilgilendirme
yaptıkları biliniyor.

Turist Rehberliğinin Dünya'daki Gelişimi (ÖZET)

**i.Ö. 8. yüzyılda Olimpiyat
Oyunlarına katılmak amacıyla
seyahat eden insanların var olduğu
bilinmektedir.**

Antik Yunan'da **Olympia, Pythia, Isthmia**
ve Nemea adındaki festivaller
gerçekleştirilmekteydi.

(*En önemli organize tur hareketleri olarak
nitelemek mümkündür*).

Romalılar tarafından
gerçekleştirilen farklı amaçlardaki
seyahatlerin birer gelenek haline
gelmiştir.

**İ.S. 1. yüzyılda Mısır'a
gerçekleştirilen seyahatlerin
rahiplerin rehberliğinde
gerçekleştiği bilinmektedir.**

Büyük İskender'in Anadolu
seferinde **Likyalı bir rehberden**
yararlandığı bilinmektedir.

**Anadolu'ya yapılan seyahatlerin
askeri, dini ve ticari amaçlar
güttüğü ve deneyimli
rehberlerden yararlandığı
bilinmektedir.**

***Halikarnas Balıkçısı'na göre
Herodot, Homeros ve Strabon ilk
tercüman rehberler olarak
görölmekte költür turizminin
öncüleri sayılmaktadır.***

Ortaçağ Döneminde seyahatlerin
hızlanmasında haçlı seferleri etkili
olmuştur.

16 yy. İngiltere'den Avrupa kıtasına seyahatler başlamıştır. **Grand Tour** adıyla bilinen soylu ve aristokratların eğitimi amacıyla Avrupa kıtasının önemli kentlerini içine alan geziler gerçekleştirilmiştir.

**Fransa, İsviçre, Almanya,
İtalya, Avusturya ve
Benelüks ülkeleri bu gezilen
yerler arasında gösterilebilir.**

O dönemlerde rehberlik
hizmetin İngiliz soylu gençlerin
öğretmenleri tarafından
karşılandığı bilinmektedir.

1820 yılında Chamonix'de
40 rehberin faaliyet
gösterdiği ve bundan iyi
düzeyde gelir elde ettikleri
bilinmektedir.

Sanayi Devrimi ile birlikte artık **seyahat acentaları** ortaya çıkmaya başlamış ancak turist rehberliğinin günümüzdeki haline gelmesi bir bakıma Sanayi Devrimi sonrasında gerçekleşmiştir.

Sivil Havacılıktaki gelişmelerle birlikte kitle turizminde artış meydana gelmiş, bu da beraberinde **seyahat acentaları ile tur operatörlerinin** sayılarında artışın meydana gelmesine neden olmuştur.

1841 yılında Thomas Cook'un
İngiltere'de gerçekleştirdiği
organizasyon (Leicester-
Loughborough) **modern turizm**
hareketlerinin başlangıcı olarak kabul
görmektedir.

Türkiye’de Turist Rehberliğinin Gelişimi (ÖZET)

Türkiye’de modern anlamda
rehberliğin **geçmişı 19.yüzyıla**
dayandığı söylenebilir.

Tanzimat Fermanı ile birlikte (1839)

İstanbul'a gelen yabancı ziyaretçi
sayısında artış yaşanmıştır. **Beyoğlu'na**
gelen yabancılar iş adamları ve
tüccarlar oldukları bilinmektedir.

**Şark Ekspresi (Orient Express) 5
Haziran 1883 yılında Paris-İstanbul
arası tren seferlerine başlamıştır. Şark
Ekspresi, Thomas Cook ve Belçikalı
Wagon Lits şirketinin birleşmesiyle
kurulmuştur.**

Kırım Savaşları (Osmanlı Rus Savaşları)
sırasında **Osmanlı Rusya'ya karşı batılı
devletlerle işbirliği halinde hareket
etmiş** bu da beraberinde ticaret ve
seyahat amaçlı ziyaretlerin artmasını
getirmiştir.

Yabancı ziyaretçilerin ülkeyi tanıma
ve gezme isteklerinin ise
tercüman- rehberlik mesleğinin
ortaya çıkmasını sağlamıştır.

1928 yılında ilk kez Tercüman Rehber kursu açılmıştır. Açılan kurstan başarılı olma şartını barındırması nedeniyle önemli olduğu söylenebilir. İlk defa bir sınavdan geçerek kursa katılmaya hak kazanma ve eğitim görerek **tercümanlık belgesi alma gerçekleştirilmiştir.**

1953 yılında **İzmir ve Ankara**
Ticaret Liselerinde turizm meslek
kursları açılmıştır ve bazı turizm
derneklerinin tercüman rehberlik
kurslarını düzenlemeleri ile devam
etmiştir.

1960 yılında Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turist sayılarındaki artış rehber ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Cevat Şakir Kabaağaç (Halikarnas Balıkçısı), Ege ve Akdeniz kıyılarının tanıtılmasında önemli rol oynamıştır.

1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kurulmuştur. Bu süreçle birlikte rehberlik mesleği bakanlık denetimi altına alınmıştır.

1965 yılından itibaren
İstanbul, İzmir, Antalya
olmak üzere farklı
noktalarda kurslar açarak
rehber yetiştirmiştir.

1971 Turist Rehberliğini konu alan ilk yönetmelik, 13945 Sayılı “Tercüman Rehber Kursları ve Tercüman Rehber Yönetmeliği”. Bu yönetmelik daha sonra “Profesyonel Turist Rehberliği Kursları ve Profesyonel Turist Rehberliği Yönetmeliği” ismini alarak **1983, 1986, 1988, 1995 ve 2005** yıllarında çeşitli değişikliklere uğramıştır.

25.11.2005 tarihinde yapılan değişiklik ile birlikte **önlisans veya lisans rehberlik bölümü mezunu olma** şartı getirilmiştir. Bakanlık tarafından gerekli şartları yerine getiren bireylere **kokart adı** verilen bir belge düzenlenmekteydi.

**7 Haziran 2012, 6326 Sayılı yasa ile
birlikte Turist Rehberliği Meslek
Kanunu çıkarılmıştır. Bu Kanun ile
birlikte 7 Meslek Odası ve 6 Bölgesel
Meslek Odası kurulmuştur.**

26 Aralık 2014 tarih ve
29217 Sayılı **Turist**
Rehberliği Yönetmeliği
yürürlüđe girmiştir.

Turist Rehberlerinin Turizm Endüstrisine Etkisi

Beş Etkisi var...

Bilgilendirme sürecinde etkisi,

Deneyim sağlamada uygulayıcı ve yürütücü etki,

Unutulmaz turizm deneyimi gibi

Ziyaret edilen destinasyon ile
turist arasında bağ oluşturma,

Hizmet sürecinde
düzenleyici ve dengeleyici
etki,

Satış ve tanıtımda bilgi
kaynağı olma.

-
- Bilgilendirme sürecinde etkisi,
 - Deneyim sağlamada uygulayıcı ve yürütücü etki,
 - Ziyaret edilen destinasyon ile turist arasında bağ oluşturma,
 - Hizmet sürecinde düzenleyici ve dengeleyici etki,
 - Satış ve tanıtımda bilgi kaynağı olma.